

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 13 grudnia 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.76.2019.EK1

Pani
Władysława Maturlak
p.o. Kierownika
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Strzelinie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 14 – 15 listopada 2019 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Edyta Kamińska - inspektor wojewódzki, oraz Magda Powiłażtis - inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzelinie, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy w okresie od 1 listopada 2018 r. do 14 listopada 2019 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 12 czerwca 2019 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2019 r.

W okresie objętym kontrolą obowiązki Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie pełniła Pani Władysława Maturlak, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 2/2019. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje

zawodowe pracowników, a także oświadczeń złożonych przez Kierownika Ośrodka i asystenta rodziny.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą Nr XXVI/232/08 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 30 grudnia 2008 r. nadano Statut Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Strzelinie, zmieniono go uchwałami: Nr XVI/176/11 z dnia 20.12.2011 r., Nr XLIX/441/14 z dnia 28.01.2014 r. oraz Nr XIX/254/16 z dnia 29.03.2016 r. Z przedmiotowego dokumentu wynikało, iż Ośrodek został wyznaczony do realizacji zadań gminy wskazanych w ustawie.

Zarządzeniem Nr 61/2016 z dnia 31 marca 2016 r. Burmistrz Miasta i Gminy Strzelin zatwierdził Regulamin Organizacyjny Ośrodka, który został zmieniony Zarządzeniem Nr 194/2018 z dnia 17 lipca 2018 r. i obowiązywał w okresie objętym kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 14, 19 - 20)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr XVI/227/15 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 28 grudnia 2015 r. przyjęto *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018*. Jako cel główny programu przyjęto „Tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Strzelin w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka”. W sprawozdaniu z realizacji zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny za 2018 rok, przekazanym przez Kierownika GOPS dn. 4 marca 2019 r. do Urzędu Miasta i Gminy Strzelin, odniesiono się do wszystkich zakładanych celów ww. programu. Uchwałą Nr VI/57/19 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 26 lutego 2019 r. przyjęto *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 dla Miasta i Gminy Strzelin*. Jako cel główny wskazano: „Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej: 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny (...); 2. Wspomaganie rozwoju i edukacji dziecka, rozwijanie umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziny (...); 3. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących (...); 4. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom (...).”

(dowód: akta kontroli str. 13)

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy.

Gmina realizowała cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych Ośrodka, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, diagnozę przyczyn kryzysu w rodzinach na terenie gminy, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, współdziałanie z instytucjami działającymi na rzecz rodzin.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzelinie funkcjonował Punkt Informacyjno - Konsultacyjny, w ramach którego poradnictwa udzielał psycholog oraz psychoterapeuta. Psycholog pełnił dyżur w każdy czwartek w godz. 14:00 - 18:00, z jego pomocy w 2018 roku skorzystało 16 osób w trakcie 75 spotkań, natomiast od początku 2019 r. do dnia kontroli - 17 osób, podczas 52 spotkań. Natomiast psychoterapeuta (w ramach wolontariatu) pełnił dyżur w każdy wtorek. Udzielił wsparcia 9 osobom. Z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego osoby zainteresowane mogły korzystać w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie przy ul. Kamiennej 10 oraz w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Strzelinie przy ul. Pocztovej 17/1. Ponadto, mieszkańcy Miasta i Gminy Strzelin mogli korzystać ze wsparcia terapeuty uzależnień oraz poradnictwa specjalistycznego w Poradni Terapii Uzależnień i Współzależnienia od Alkoholu Publicznym Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego w Strzelinie od poniedziałku do piątku w godz. od 7:00 do 18:00.

Rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać z mediacji w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Strzelinie.

Z pomocy w postaci usług opiekuńczych w roku 2018 skorzystało 6 dzieci, natomiast w okresie od stycznia 2019 r. do dnia kontroli 5 dzieci. Usługi te świadczone były przez pedagogów. Usługi świadczone były w zakresie edukacji zdrowotno – ruchowej oraz zajęć rewalidacyjno – wychowawczych.

Nieodpłatna pomoc prawna udzielana była w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie w każdy poniedziałek w godz. od 13:00 do 16:00 oraz w Urzędzie Miasta i Gminy w każdy poniedziałek w godz. 10:00 do 14:00.

Pracownicy GOPS podejmowali działania w celu utworzenia grup wsparcia dla rodzin, jednak nie było zainteresowania taką formą pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 21 - 23)

W GOPS nie powołano zespołu ds. asysty rodzinnej. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w Ośrodku był zatrudniony 1 asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego

na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodziny zgodnie z art. 11 ustawy. Liczba rodzin, które asystent obejmował wsparciem w tym samym czasie nie przekraczała 15. Asystent realizował pracę w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

Kontrola 5 losowo wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go do Kierownika Ośrodka.
- Kierownik Ośrodka po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta rodziny.
- Każdorazowo pobierano pisemną zgodę rodziny na objęcie jej wsparciem asystenta rodziny.
- Dla każdej z rodzin opracowany był plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich wykonanie. Dokumenty zawierały przewidywane efekty pracy z rodziną, które odnosiły się do „celów” zawartych w planie pracy z rodziną. Wskazane jest, aby przewidywane efekty ujmowane w planach pracy odnosiły się bezpośrednio do działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych.
- Plany pracy tworzone we współdziałaniu z rodzinami. W przypadku tego wymagającym, plan pracy z rodziną był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.
- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdowały się także sporządzone przez niego m.in.: notatki służbowe, „*Karty pracy asystenta*

rodziny” z poszczególnych miesięcy, „Notatki urzędowe z monitoringu” w przypadku rodzin, z którymi asystent zakończył pracę oraz „Sprawozdania kwartalne z pracy asystenta rodziny” przekazywane do sądu.

- Plany pracy z rodziną poddawano modyfikacjom w zależności od zaistnienia okoliczności, które powodowały zasadność takich działań.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny sporządzał okresowe oceny sytuacji rodziny co kwartał przekazując je Kierownikowi GOPS. We wszystkich przypadkach przestrzegano 6-miesięcznego terminu sporządzenia okresowej oceny sytuacji rodziny. Dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny. Potwierdzając spełnienie wskazania z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, dokumenty sygnował także Kierownik Ośrodka. Przedmiotowe dokumenty sporządzane były pod różnymi nazwami, np. „Sprawozdanie kwartalne z pracy asystenta rodziny od stycznia do marca 2019 roku”, „Ocena okresowa z pracy asystenta rodziny za okres od sierpnia do października 2019 roku”. Wskazane jest, aby dokument sporządzany przez asystenta rodziny był zatytułowany zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 15 - 18, 26 - 37)

W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 21 rodzin, z czego 12 zostało skierowanych do współpracy z asystentem rodziny przez sąd. W tym okresie asystent zakończył współpracę z 6 rodzinami. W jednym przypadku praca została zakończona z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny poza teren Miasta i Gminy Strzelin. W dwóch przypadkach powodem zakończenia był brak chęci współpracy ze strony rodzin. W trzech przypadkach zakończono współpracę w związku ze zrealizowaniem działań zgodnych z planem pracy. Rodziny, z którymi asystent zakończył współpracę, w miarę możliwości były przez niego monitorowane. Głównym powodem obejmowania rodzin wsparciem asystenta rodziny była niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 20, 24 - 25)

Asystent udzielał członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, sporządzał na wniosek sądu opinie dotyczące sytuacji rodziny, udzielał pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych

wykazywanych przez rodziny z dziećmi. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby, asystent sporządzał pisma do sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Prowadzone postępowanie wykazało, iż w okresie objętym kontrolą na terenie Miasta i Gminy Strzelin nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z oświadczenia Kierownika GOPS wynika, iż nie było zgłoszeń osób wyrażających zainteresowanie w tym przedmiocie, pomimo rozpowszechnienia informacji na ten temat w lokalnej prasie („Nowiny Strzelińskie”), na stronie internetowej oraz na tablicy ogłoszeń Ośrodka.

Kierownik Ośrodka oświadczył, iż na terenie Miasta i Gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w myśl art. 176 pkt. 3 lit. c ustawy. W strukturach GOPS przy ul. Pocztowej 3 funkcjonowała natomiast świetlica, czynna od poniedziałku do piątku w godz. od 14:00 do 18:00. W okresie objętym kontrolą uczęszczało do niej 28 dzieci, m.in. z rodzin, w których występowały trudności opiekuńczo – wychowawcze. Dzieci miały zapewnioną opiekę i pomoc ze strony trzech wychowawców świetlicy. O braku realizacji przez Gminę Strzelin zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci, organ kontroli powiadomi Burmistrza odrębnym pismem.

(dowód: akta kontroli str. 22)

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W okresie kontroli w pieczy zastępczej przebywało 27 dzieci, w tym 21 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 6 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym Kierownik Ośrodka przedstawił losowo wybrane noty księgowe z grudnia 2018 r. oraz września i października 2019 r. Wynikało z nich, iż zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Kierownik kontrolowanej jednostki przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, które zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca

2019 r. burmistrz przedłożył radzie gminy oraz przedstawił potrzeby związane z ich realizacją.

(dowód: akta kontroli str. 22, 38 - 46)

Kontrola kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka prowadzących pracę z rodziną potwierdziła, że spełniają oni w tym zakresie wymogi określone przepisami prawa. W przypadku wykształcenia asystenta rodziny analiza akt osobowych wykazała, iż posiadał on kwalifikacje zgodne z ustawą. W okresie kontrolnym podnosił swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, których tematyka związana była z zadaniami asystenta rodziny, a ich realizacja i finansowanie wynikały z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 20, 47-62)

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, w tym: „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w roku 2018 i w roku 2019, „Dobry Start”, „Rodzina 500+”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, „Za Życiem”.

(dowód: akta kontroli str. 27)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzelinie nie stwierdzono występowania nieprawidłowości leżących po stronie jednostki.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.).

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Gowała
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Edyta Kamińska
(przewodniczący zespołu inspektorów)

pracownik nieobecny

.....
(członek zespołu inspektorów)

